

1 Rien heeft ongeveer 129 inwoners (2013) en heeft de status beschermd dorpsgezicht. Acht panden in het dorp zijn Rijksmonument.

Stadse dames, boerenslim

Gebouw

Hoe combineer je maximale leefruimte, modern comfort en vrijheid van bouwen? Maak een **WoonSchuur**, zeggen Yvonne en Sandra Weeber. Door **Ria Kraa**.

Almere, daar deden ze ook al eens een poging. Maar in nieuwbouwwijken voldoet hun idee toch niet zo goed, zegt Yvonne Weeber. Samen met haar tweelingzus ontwikkelde ze het concept 'WoonSchuur'. „En dat past toch echt het beste in het landelijk gebied, en minder in een uitontwikkelde stadsgebied.” De zussen (1977) doorliepen allebei de opleiding bouwkunde aan de hts in Den Haag en vervolgens de Academie voor Bouwkunst in Rotterdam. Ze vonden elk een baan bij een architectenbureau. Maar het platteland trok. Vanaf 2005 voerden ze vier jaar lang de redactie over de website bouwen-bijboerderijen.nl. „Dat was een website waar we interessante projecten verzamelden die waren uitgevoerd op het platteland. Zo wilden we mensen inspireren die zelf met wensen of plannen rondlopen om te bouwen in het buitengebied. Tussen al die gebouwen die er worden neergezet zitten toch ook heel wat pareltjes waarvan je denkt: wat gebeurt er nu weer allemaal.”

Maar eigenlijk was het niet dit werk dat hen op het spoor bracht van de WoonSchuur - dat idee was namelijk al veel eerder bovengeborrelt. „We zijn afgestudeerd met het project *Boerenslimheid*, waar we onderzochten wat er allemaal al is op het platteland, de stallen, de schuren, de lapjes land waar boeren niets meer mee doen.” Ze keken naar de continue kleine veranderingen en probeerden mogelijkheden voor verdere ontwikkeling te zoeken door vragen te stellen als 'kan woningbouw bijdragen aan revitalisering van het platteland' en 'wat is er naast woningbouw nog meer nodig?'

Geruisloos

Aanhaken bij bestaande patronen van ruimtelijke inrichting, zoeken naar nieuwe maar visueel niet overheersende impulsen, zodat het platteland rijker en diverser wordt. Het was een zoektocht naar een 'geruisloze' of 'onzichtbare' stedenbouw, zoals ze het noemden. Het afstudeerproject werd genomineerd voor de Archiprix 2007 (de prijs voor de beste afstudeerplannen van architectuurstudenten) en daarin al viel het woord WoonSchuur en werd dat concept uitgewerkt.

In 2010 begonnen de zussen voor zichzelf: Weeber architecten. En naast het vele andere werk dat ze doen, proberen ze het WoonSchuurconcept uit te dragen - het is een onveranderde en onverminderd grote liefde van de twee. „We zijn natuurlijk stadse dames maar hebben wel veel affiniteit met het platteland. En misschien kunnen we, juist omdat we er niet vandaan komen, er objectief en scherp naar

De buitenkant is klaar, de binnenkant maakt Jan Brinkman de komende jaren zelf af. Voor de tuin - ontwerp van Nico Kloppenburg - is een dikke laag klei afgeschraapt en een sloot uitgegraven. Foto: Hoge Noorden / Jacob van Essen

kijken. Als je er altijd gewoond hebt, zie je gewoon wat je altijd al ziet.”

Korrel

Wat hen bijvoorbeeld opvalt en spijt is dat 'de grote korrel' verdwijnt - op de schaalvergroten agrarische bedrijven na. Veel boeren stoppen, de grote schuren en stallen worden gesloopt en wat er voor in de plaats komt zijn ofwel huizen onder architectuur ofwel cataloguswoningen. Hoe dan ook ontbeert de nieuwbouw op het platteland vaak de grote volumes van de agrarische bedrijven. De Weebers willen juist die schuurkwaliteiten handhaven en uitbuiten. De royale ruimte, de manier van bouwen - gericht op eenvoud, gemak, goedkope maar functionele materialen als stalen spanten, sandwichelementen en golfplaat, een snelle bouwtijd en waar het kan zelfbouw. „Wat ons voor ogen staat, is een hybride vorm tussen woning en schuur. Een beetje stoer, robuust, veel vrije ruimte, maar tegelijk het comfort en de luxe van een hedendaagse nieuwbouwwoning.”

Groningen en Fryslân zijn bij uitstek de de delen van Nederland die zich goed lenen voor zo'n type woning. En langzaam maar zeker krijgen de zussen voet aan de grond met hun concept. Een artikel in *de Volkskrant*

drie jaar geleden zette bijvoorbeeld Jan Brinkman en Marise Knegtmans ertoe aan de zussen op locatiejacht te sturen in een cirkel van maximaal een uur rijden van Amsterdam. Ze kwamen uit in Rien, in Littenseradiel. Aan de dorpsrand stond een schuur leeg. „Dat is onze eerste tot woning getransformeerde schuur geworden”, zegt Yvonne Weeber. „De contouren en constructie waren prima - dat moet je natuur-

Omdat we er niet vandaan komen, kunnen we objectief kijken

lijk eerst onderzoeken, net als mogelijke andere hobbels. In dit geval was het bestemmingsplan zo'n hobbel: er zat geen woonbestemming op die kavel. Maar de gemeente was superenthousiast en de welstand ook, dus die wijzigingsprocedure verliep voorspoedig. De schuur lag op een markante plek: aan de entree van het dorp. Als je die zou slopen, zou het aanzicht van Rien echt veranderen. Nu steek je het gebouw in een nieuw jasje en geef je het

een nieuwe bestemming, maar het dorpsgezicht blijft intact.”

Airkoe

De spanten en de fundering bleven staan, de rest is nieuw: het werd een houten gevel van larix, een dak van eternit, een deel van glas gebaseerd op kassenbouw en in de nok een airkoe - „dat wordt gebruikt in de agrarische sector om overtollige hitte af te voeren.” Die airkoe werkt perfect, meldt eigenaar Jan Brinkman desgevraagd, op de heetste dag van het jaar: „Ik ben er gewoon aan het werk, en hij voldoet prima.” Pal na de bouwvak levert bouwbedrijf Bootsma uit Tirns de bouw officieel op. Het binnenwerk neemt Brinkman de komende jaren zelf ter hand. Hij is net als zijn partner grafisch ontwerper maar is met pensioen, heeft daar dus alle tijd voor, terwijl Marise haar bureau nog wil voortzetten - vandaar de eis van een overbrugbare afstand met Amsterdam.

Ze zochten ruimte en vrijheid, en dat is precies wat ze met de WoonSchuur kregen: een ruim omhulsel als een soort regenjas, waarbinnen een geïsoleerde woondoos wordt neergezet die ze helemaal naar eigen wens kunnen vormgeven en inrichten. De loze ruimte tussen doos en jas kan dienen als berging, stalling, atelier, kas, noem maar op. In Rien wordt

het voor een groot deel een wintertuin. Verder is Marise aan het beeldhouwen en doet Jan veel met houtbewerking - allemaal activiteiten die prima in de tussenruimte in te passen is. Het grote voordeel is dat niet het enorme volume van de schuur geïsoleerd hoeft te worden, maar alleen het woongedeelte. Dat maakt het prijskaartje aanzienlijk bescheidener.

Het zijn vooral mensen als Marise en Jan die op het concept 'WoonSchuur' afkomen, zegt Yvonne Weeber. „Het is niet de middenmoot van de huizenzoekers die hier op valt. Het zijn vooral interieurarchitecten, mensen die ruimte zoeken waar ze helemaal hun eigen gang kunnen gaan, die dit leuk vinden.” Het zijn geen massa's mensen, maar ze zijn er: na de vakantie gaan de zussen beginnen met een nieuwe WoonSchuur in Delfstrahuizen en ook op een van de Waddeneilanden wordt waarschijnlijk binnen afzienbare tijd aan een WoonSchuur begonnen.

„Het leukste eraan, wat ons echt drijft, is dat het met zulke eenvoudige vormen en materialen zo veel verschillende kanten op kan transformeren. Het is niet klaar bij de oplevering, dan begint het juist pas. Mensen maken met zo'n gebouw in zo'n omgeving, en met een niet-verwarmde tussenruimte tussen woning en het schuuromhulsel, de seizoenen van heel dichtbij mee. Dat vind ik het gaafste eraan: je hebt steeds zicht op het landschap, in de winter, in de zomer...” Het is bijna meer een ervaring, een manier van leven, dan gewoon wonen.

Het bouwen in Fryslân was voor de zussen ook een nieuwe ervaring, voegt ze er meteen aan toe. De Friese taal - het misverstand van 'It kin net' kwam uiteraard ook voorbij - maar vooral de manier van werken van Bootsma verraste hen zeer. „Echt een contrast met hoe het in de Randstad gaat. Hier was het gewoon overleggen, oplossen, aanpakken, doen. Grote bereidheid om er met z'n alleen een mooi project van te maken. Superfijn!”

En in gezamenlijkheid kom je tot iets heel moois, vindt ze - zelfs als je als architect concessies moet doen. Dat was bijvoorbeeld het geval bij de üleboerden die de toekomstige bewoners graag wilden hebben. „Wooner mij had dat niet hoeven, het is traditie op Friese boerderijen, maar het is iets van vroeger, het is een tikje historiserend. Maar de buurt vindt het leuk en de gemeente waardeert het enorm. Kwestie van geven en nemen.”

1 De toekomstige bewoners van de WoonSchuur in Rien (ze huren nu nog een huisje in het dorp) houden van de bouw een blog bij: www.knegtmans.me. Meer (over) schuurprojecten op www.deWoonSchuur.nl